

TM

ONTROEREND GOED

Goed en Kwaad: wie gelooft daar nog in?



Pieter T'Jonck
Gezien op 25 april 2021
Live webinar

Hoe vertel je iets over een voorstelling als je daarmee de ontknoping al op voorhand verraadt? Dat probleem stelt zich bij 'TM' van Ontroerend Goed. Wie nog wil deelnemen, gelieve zich dus te onthouden van verdere lezing... Voor de anderen: Ontroerend Goed stelt een kwestie aan de orde die Rutger Bregman al aankaartte in zijn boek 'De meeste mensen deugen': absoluut kwaadaardige mensen zijn een minderheid, net als het absolute kwaad, wat 'men' ons ook wil doen geloven...

27 APRIL 2021

'TM' stelt online een nieuwe organisatie met dezelfde naam voor. Als je je inschrijft voor hun webinar weet je niet precies wat je te wachten staat. De website van Ontroerend Goed geeft enkel deze raadselachtige boodschap mee:

'Vandaag heeft een geheime cel van onze beweging een succesvolle wereldwijde operatie uitgevoerd. We houden de overwinning in onze handen en onze overweldigende mars neemt toe. We zullen zegevieren en de ongelovigen bestrijden./Onze broers en zussen zijn onder jullie./ Onopvallend. Onzichtbaar. / We zijn met veel. / We zijn wereldwijd / Wij zijn TM*.

Bij de asterisk volgt deze uitleg:

'als je je afvraagt waar dit acroniem voor staat en hoe je kunt lid worden, dan nodigen we je graag vrijblijvend uit voor een oriëntatiegesprek. Eerste

consultatie = gratis'.

Zo'n slogans doen je vrezen dat 'TM' een soort 'Q-Anon' moet zijn: een paranoïde organisatie die teert op het blinde mollengangenstelsel dat het worldwide web geworden is. Een organisatie die overal samenzweringen, hel en verdoemenis bespeurt en daar mee wegkomt omdat ze haar ideeën niet publiek ter discussie stelt, maar als een virus plant in de geest van al wie menselijk contact verruilde voor een 'dialoog' met het scherm.

Maar het prikkelt wel je nieuwsgierigheid natuurlijk… Wie zit daar achter? Kom je dat hier te weten?

Op het aangegeven uur beland je in een digitale wachtkamer, waar ook een viertal anderen, die je van haar noch pluimen kent, arriveren. Een ongemakkelijk moment. Je vermoedt dat zij jou kunnen zien, want jij kan hen zien, maar je weet niet wat hun rol is in dit gebeuren. Zijn het instructeurs, zijn het medeparticipanten? Gelukkig -natuurlijk- verbreekt iemand het zwijgen en gluren naar elkaar. De opluchting is zo groot dat iedereen vrijuit aan het babbelen slaat, als mensen die onder hetzelfde afdak schuilen voor een hevige regenbui. Meteen weet je weer: praten helpt.

Als laatste verschijnt een man die door zijn ernstige, zelfzekere -zelfs doordringende blik en zijn koptelefoon met microfoon onmiskenbaar meer weet van de toedracht van deze samenkomst. Dat doet het gesprek weer verstommen, ook al geeft hij enkel wat praktische instructies voor wat volgen gaat. Belangrijk is vooral dit: 'Laat je door niets afleiden tijdens deze webinar. Sluit je af van de buitenwereld!' Het klinkt als een eigenaardige kruising van glad *corporate* discours en sectair gewauwel. Alsof je leven hiervan zou afhangen….

Dat gevoel krijg je ook daarna, bij 'getuigenissen' van mensen die hun leven zagen veranderen door TM. Dat gevoel krijg je zeker bij de introductie tot het oriëntatiegesprek. Een vrouw (Sachli Gholamizad) kijkt je zwijgend aan voor een duur die een eeuwigheid lijkt. Niet onvriendelijk, maar wel ernstig, onderzoekend. Alsof ze peilt wat voor vlees ze in de kuip heeft. Alsof ze 'meer' weet. Pas dan spreekt ze. Woorden waar je geen vat op krijgt, beweringen die niet tegen te spreken vallen, mantra's zoals zelfverklaarde goeroe 's, sektes, maar ook reclamebureaus ze spuien. Volg ons en je bereikt een hoger 'level', *satisfaction guaranteed*. Jaja.

Volg ons en je bereikt een hoger 'level',

satisfaction guaranteed.

Het pakt nochtans anders uit. Als deze 'hogepriesteres' je doorverwijst naar een persoonlijke consultant beland je plots in iets wat meer weg heeft van een psychologische test of een diepte-interview dan van indoctrinatie. De kat komt nu al snel op de koord. De interviewer peilt naar je opvattingen over goed en kwaad. Zie je ze als absolute entiteiten, als 'krachten', of eerder als een morele categorie, een oordeel over de -al dan niet sociaal bepaalde- wenselijkheid van een bepaald gedrag.

Dat maakt een heel verschil, want in het ene geval valt er niets te 'begrijpen', in het andere moet je zelf afwegingen maken en -op zijn minst- proberen je in te leven in wat iemand anders denkt of voelt als hij/zij/hen een moreel twijfelachtige daad stelt.

De vragenlijst is lang, en vaak uitdagend. Ze gaat over vragen als angst, over hoe ‘goed’ je jezelf en anderen vindt. Lastig wordt het als je de vraag krijgt of je je kan inbeelden dat je de interviewer doodt. Finaal krijg je een abstract filmpje te zien waarin een grote driehoek een klein driehoekje en een bolletje achtervolgt rondom een kooi die willekeurig te openen en te sluiten valt. Waar het om gaat -zo blijkt achteraf- is of je je kan inleven in die abstracte symboliek. Projecteer je gevoelens op het abstracte beeld, of laat het je koud? Zie je er een verhaal van rechtvaardigheid en recht op leven in, of zie je enkel grafische symbolen?

Daarna krijg je een score. Hoe ‘goed’ ben je als mens. Een getal tussen 0 en 20. Bij mij leek dat een pak beter mee te vallen dan ik zelf had gedacht. Wetenschappelijk lijkt zo’n snel oordeel me eerder dubieus. Maar daar gaat het hier in fine niet om. De boodschap die besloten ligt in die mooie score -die ook de rest van mijn groep behaalde, als ik luisterde naar het enthousiaste nagesprek- is slechts dit: de meeste mensen hebben een moreel besef. Ze proberen -zo goed en kwaad als het gaat- om op redelijke gronden hun verhouding tot anderen in te schatten. De meeste mensen zijn met andere woorden OK. Echte slechterikken zijn heel dun gezaaid. De ‘goede mensen’ vormen de meerderheid. Een verpletterende meerderheid zelfs. ‘The Majority’, ‘TM’. Waar ik dus blijkbaar vanaf nu ook toe behoor.

Precies wat Rutger Bregman in zijn boek ‘De meeste mensen deugen’ betoogt. Met dat voordeel dat hij ook argumenten en bewijzen aanbrengt. Hier is daarvan geen sprake. ‘TM’ is digitale, (pseudo-) psychologische maïeutiek: je brengt zelf de waarheid naar boven, onder begeleiding van een kundige vragensteller. Die waarheid die Alexander Devriendt, bedenker van dit 'format', meegeeft is: je laat je niet van de wijs brengen door apocalyptische, hysterische geloofsverkondigingen over de finale eindstrijd tussen goed en kwaad. Goed en kwaad zit tussen je oren, en doorgaans overheerst goed.

De vraag die zo onbeantwoord blijft is natuurlijk: waarom zijn die bakerpraatjes over de strijd tussen goed en kwaad, 200 jaar nadat Immanuel Kant daarover toch al behoorlijk de puntjes op de i zette, nog zo springlevend? Waar kwamen ze ooit vandaan? Wiens belangen worden hier nu mee gediend? Daar kreeg ik geen antwoord op.

Maar je kan er moeilijk omheen: in het Trump-tijdperk bleek een grote groep mensen bereid tot geweld om een redelijk geschift gedachtengoed te ‘verdedigen’. Het hondenfluitje van Trumps aantijgingen en samenzweringstheorieën van Q-Anon bleken al te volstaan om alle duivels te ontbinden. De vraag is niet alleen: waarom doet zo’n Trump dat, wiens belangen dient hij? De vraag is ook: wat brengt mensen ertoe om zo duidelijk kwaadaardige onzin te geloven. Daar word ik -nu als ‘goed’ verklaarde mens- toch behoorlijk paranoïde van. Of zakt mijn score nu vooralsnog weer?